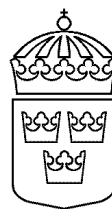

Riksdagens protokoll

2002/03:69

Tisdagen den 11 mars

Kl. 14.00 – 15.29

Protokoll
2002/03:69

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 3, 4 och 5 mars.

2 § Meddelande om val av Riksrevisionens styrelse

Talmannen meddelade att val av Riksrevisionens styrelse skulle äga rum *onsdagen den 12 mars*.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 13 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Vice statsminister Margareta Winberg, statsrådet Hans Karlsson, kulturminister Marita Ulvskog, statsrådet Gunnar Lund och statsrådet Lena Hallengren.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2002/03:205

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:205 av Ulla Hoffmann (v) om skydd av norra Irak/irakiska Kurdistan

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor med mera.

Stockholm den 6 mars 2003

Utrikesdepartementet

Jan O Karlsson

Interpellation 2002/03:210

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:210 av Yvonne Andersson om Internetbedrägerier

Interpellationen kommer att besvaras den 4 april 2003.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 6 mars 2003

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2002/03:216

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:216 av Lars-Ivar Ericson om skuldsanering

Interpellationen kommer att besvaras den 21 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 5 mars 2003

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2002/03:217

Till riksdagen

Interpellation 2002/03:217 av Gudrun Schyman (v) om värnande av folkrätten

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 25 mars 2003.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 6 mars 2003

Utrikesdepartementet

Anna Lindh

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2002/03:196 om Våldsskildringsrådets rapport

Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Kerstin Lundgren har ställt två frågor till mig rörande skydd av minderåriga och Våldsskildringsrådets uppdrag. För det första frågar hon mig vilka ytterligare åtgärder jag är beredd att vidta för att förstärka självregleringen inom berörda branscher och uppnå en effektiv skyddsnivå, främst för barnen. För det andra frågar hon mig om jag är beredd att ta initiativ till en översyn av nuvarande direktiv till Våldsskildringsrådet i syfte att förstärka arbetet mot våldskulturen och då inte minst det sexualiserade våldet som drabbar kvinnor och barn.

En del av målet för statens mediepolitik är att motverka skadliga inslag i massmedierna. Det finns olika medel som kan användas för att uppnå detta mål. Ett medel är lagstiftning. Andra medel är åtgärder som självreglering, kunskapsspridning och information. Våldsskildringsrådet fick redan år 1998 regeringens uppdrag att informera, följa och stödja mediebranschernas självreglerande arbete med frågor som omfattas av

EU:s rekommendation med syfte att stärka skyddet för minderåriga och den mänskliga värdigheten (rådets rekommendation 98/560/EG av den 24 september 1998).

Våldsskildringsrådets senaste rapport i frågan lämnades den 31 januari i år. I rapporten nämns ett nytt initiativ till självreglering, ett gemensamt europeiskt märkningssystem för dator- och TV-spel, vilket började lanseras under hösten 2002. Av Våldsskildringsrådets rapport framgår också att rådets kontakter och samarbete med IT-branschen har utvecklats påtagligt sedan den förra rapporten, som lämnades i januari 2002. En viktig bidragande orsak till detta är EU-projektet SAFT (Safety and Awareness for Tweens), ett informations- och utbildningsprojekt för en säkrare användning av Internet bland barn och unga, där Våldsskildringsrådet ingår som svensk partner. Projektet finansieras med EU-medel inom ramen för programmet Internet Action Plan, och målgrupper är föräldrar, barn och unga, lärare och massmedierna. Syftet är att öka medvetenheten om både farorna och fördelarna med Internet när det gäller barn och ungdomar. Sju partner i fem länder medverkar i projektet, och branschen har åtagit sig en viktig del i genomförandet. Branschorganisationen IT-företagen ansvarar för den svenska branschdelen av projektet.

Förhoppningen är att Våldsskildringsrådet ska kunna fungera som effektiv partner och pådrivare i detta arbete. Det är något som i kombination med Våldsskildringsrådets övriga insatser och den lagstiftning som finns på området kan bidra till en god skyddsnivå för barn och ungdomar vad gäller skadligt medieinnehåll.

Förändringarna inom mediesektorn innebär att Våldsskildringsrådets uppgifter blir alltmer angelägna. Samtidigt medför utvecklingen ett behov av förnyelse vad gäller rådets uppdrag. För närvarande pågår en beredning inom Regeringskansliet av tilläggsdirektiv till Våldsskildringsrådet, där rådets uppdrag moderniseras och anpassas till det förändrade medielandskapet. Det är dock viktigt att påpeka att Våldsskildringsrådets verksamhet i första hand handlar om medieinnehåll och mediepåverkan, med huvudsaklig inriktning på barn och ungdomar. Frihet från könsrelaterat våld är i övrigt ett viktigt mål för regeringens jämställdhetspolitik. Ett omfattande arbete för kvinnofrid och jämställdhet bedrivs såväl av regeringen som av en rad myndigheter och organisationer.

Anf. 2 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Tack, kulturministern, för svaren på mina frågor. Det låter hoppfullt, så tillvida att regeringen uppenbarligen har för avsikt att se över nuvarande uppdrag. Sedan är det frågan om vad översynen leder till.

När vi har diskuterat yttrandefrihet och tryckfrihet i kammaren har det funnits, och finns, frågor om förbud, frågor om åtgärder för att komma till rätta med den tillvänjning som sker till allt grövre våld, som ytterst drabbar barn men också många kvinnor. För någon vecka sedan hade vi en debatt i kammaren om anspelningspornografi och andra sådana frågor. Dessa frågor upprör många människor. Det är viktigt att vi från samhällets sida ser de många delarna i uppdraget. Dels ska vi värna och hävda yttrande- och tryckfriheten, dels ska vi hävda kulturens frihet. Det är en del av kulturens uppdrag att tänja gränser. Men det måste vara en viktig uppgift för oss från samhällets sida att markera när gränser

Prot. 2002/03:69

11 mars

*Svar på
interpellationer*

passeras, när skada uppkommer – inte minst utifrån barnkonventionens tydliga uppdrag att värna barnens rätt.

Våldsskildringsrådet har varit den instans som ska väga samman och följa vad som händer inom medieområdet. Även om ett av de uppdrag som ministern hänvisar till var från 1998, har Våldsskildringsrådet 13 år på nacken. Det är klart att det har hänt mycket under tiden. Det finns all anledning att se över uppdraget till rådet för att få det mer anpassat till vad som har hänt och inte minst till barnkonventionen.

Jag noterade i svaret på min interpellation att Våldsskildringsrådets uppdrag från 1998 var att informera, följa och stödja mediebranschernas självreglerande arbete. Det är viktigt. Men i direktivet från EU fanns också med ett tydligt uppdrag att främja utvecklandet av nationella system som ska skydda barn och mänsklig värdighet. Den främjandedel som fanns i direktivet har fått en alltför passiv hållning i regeringens hittillsvarande uppdrag till Våldsskildringsrådet.

Det skulle vara bra att få en beskrivning av – om ministern kan lätta lite på förlåten – det tilläggsdirektiv som är i vardande. Kommer det att rätta till en del av detta? Det känns inte heller riktigt bra när ministern säger att förhoppningen är att Våldsskildringsrådet ska fungera som effektiv partner och pådrivare i arbetet. Jag hoppas att regeringen kan vara mer tydlig än att hysa förhoppningar när det gäller Våldsskildringsrådets roll i den delen.

Avslutningsvis, herr talman, undrar jag också när det här tilläggsdirektivet kan komma att förverkligas, när regeringen kan tänkas ta beslut i den frågan.

Anf. 3 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag delar helt interpellantens beskrivning av den vardag som framför allt barn och unga möter, som är en vardag fylld av sexualiserade och kommersialiserade budskap. Vi som har politiska uppdrag har ett stort ansvar för att sätta gränser, utan att kränka de grundlagar vi har och självfallet den konstnärliga friheten.

Jag tycker att det är viktigt att vi fortsätter att arbeta med den lagstiftande delen. Det är inte helt lätt att komma fram med förslag på det området, eftersom vi har en väldigt vittgående yttrande- och tryckfrihetslagstiftning, och ska ha en sådan. Det betyder inte att arbetet inte löper vidare med att försöka finna regelverk och lagstiftning, som måste vara grunden för mycket av gränssättandet på det här området.

Den andra delen handlar om informationsverksamhet, attitydpåverkan, utbildning och självreglering. Det är där Våldsskildringsrådet hela tiden har haft sitt uppdrag. De tilläggsdirektiv vi arbetar med nu hoppas jag ska bli klara i god tid före sommaren. De kommer – förhoppningsvis, får jag säga, eftersom vi inte är klara med beredningen än – att innebära en koncentration på uppdraget, så att det inte är så brett och därmed blir urvattnat. Det ska koncentreras mer tydligt till barn och unga och bli mer aktivistiskt, så att det inte bara handlar om att främja och följa utan om att söka åstadkomma väldigt tydliga resultat.

Med denna höga ambition arbetar vi just nu. Jag återkommer gärna i en diskussion med interpellanten om resultaten när vi är klara med direktiven.

Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Tack, ministern, för klargörandet att vi före sommaren kan ha nya direktiv på det här området. Jag ser också fram mot en tydlighet, som också är lättare att följa upp än det som har varit.

Det har också kommit en del rapporter, och jag har svårt att se vad de egentligen har lett till. De pekar ändå på en del problem. Har då branschen själv eller andra tagit hand om de här problemen? Den delen är svår att följa upp, åtminstone med enkla metoder. Det är bra att vi kan få en tydligare uppföljning.

Avvägningen mellan lagstiftande åtgärder och det som vi också pratar om att vi aktivt ute i samhället – på den politiska nivån men också som medmänniskor – agerar för att sätta gränser handlar om hur pass effektiva motkrafterna kan vara. Om Våldsskildringsrådets uppdrag kan bli tydligt och få en bra effekt, inte minst för skyddet av barnen, är det ett viktigt inslag i just en sådan bedömning, om man behöver stärka lagstiftningen eller kan jobba vidare.

Jag tackar för ministrarnas svar och hoppas att man i ett sådant koncentrerat, fokuserat uppdrag inte tänker bort just den oerhörda betydelse som våldsskildringarna i den här tappningen har också när det gäller jämställdhet. Det får inte vara ett separat politikområde. Självklart är det här en del av den normsättande verksamheten, som har betydelse också för hur jämställdheten kan förverkligas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2002/03:69

11 mars

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2002/03:182 om konkurrensvillkoren för kycklingindustrin

Anf. 5 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Michael Hagberg har frågat mig vad jag avser att göra för att garantera de svenska konsumenterna säkra och trygga livsmedel. Han tar också upp därtill relaterade frågor kring salmonellatest, köttbehandlingar och ursprungsmärkning.

Låt mig inledningsvis säga att Sveriges inställning är att vi ska ha så säkra och trygga livsmedel som över huvud taget är möjligt. Detta är mycket viktigt ur ett folkhälso- och därmed också ur ett konsumentperspektiv. Vi har en unik salmonellasituation i detta land, och vi tillsammans med Finland är de enda länder som har så kallade salmonellagarantier visavi EU. Garantierna, som gäller kött, ägg och levande djur och omfattar djurslagen nöt, svin och fjäderfä, ger oss rätt att kräva intyg om salmonellafrihet vid införsel från annat EU-land. Det är angeläget att uppnå en likvärdig säkerhetsnivå inom EU beträffande salmonella. Under hela förra året förhandlades EU:s zoonos- och hygienlagstiftning, och vi framförde med kraft vår helhetssyn på livsmedelskedjan, där ett livsmedel aldrig blir bättre än den svagaste länken i kedjan.

När det gäller salmonella är vi ett föregångsland, vars hantering av salmonella väcker allt större intresse i EU. Dessutom lyckades vi i förhandlingarna i fjol utvidga salmonellagarantierna till att omfatta även malet kött av fjäderfä. Detta kommer naturligtvis konsumenterna till

godo när handeln kommer i gång – tidigare förbjöd EG:s regelverk handel med malet kött.

Jag vill naturligtvis att de livsmedel konsumenterna köper ska vara säkra och trygga, och garantierna är ett sätt att tillgodose detta. Enligt kommissionens uppfattning omfattas dock inte köttberedningar av salmonellagarantierna, detta trots att Sverige har agerat kraftfullt inom EU-arbetet för att tydliggöra att garantierna även omfattar beredningar. Jag kommer självfallet att fortsätta detta arbete.

Genom att vatten sprutas in i kött ändras klassificeringen från färskt kött till köttberedning. Detta förfarande är helt lagligt men kan starkt ifrågasättas om syftet är att kringgå reglerna. Förfarandet innebär att Sverige för närvarande inte kan ställa krav på salmonellatestning. Livsmedelshandlarna kan dock själva ställa krav på salmonellafrihet vid införsel av köttberedningar. De kan dessutom om de så önskar själva låta salmonellatesta det kött som köps från annat EU-land och som inte omfattas av garantierna.

Vad gäller mängden vatten i kött har branschen i Sverige träffat en överenskommelse om att den högsta tillåtna mängden är 13 %. I övrigt finns inga regler för hur mycket vatten en köttberedning får innehålla, men däremot måste vatteninnehållet deklarerats korrekt.

Självfallet är det bra om konsumenterna ges information om varifrån köttet kommer. När det gäller fjäderfä finns inget generellt krav på att ursprungslandet måste sättas ut om inte ett utelämnande kan vilseleda konsumenten. I alla sammanhang är det dock bra med konsumentupplysning så att konsumenterna kan göra medvetna val.

Jag kommer att fortsätta arbetet för konsumenternas bästa, och vad det gäller köttberedningar kommer jag att ta upp frågan inom EU igen.

Anf. 6 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Tack för svaret! Jag vet att Jordbruksdepartementet och ministrarnas företrädare har jobbat väldigt intensivt och aktivt med frågan som rör kyckling, kycklingens framtid och det vita köttet. Jag vet att vi också gjorde det inför EU-inträdet. Även under den tid som vi har varit medlemmar har Sverige varit ett föregångsland. Sverige är ett föregångsland när det gäller gott miljöänkande i produktionen, när det gäller ett bra och hygieniskt sätt att slakta och bereda produkterna och när det gäller att visa upp goda exempel i fråga om djurtransporter.

Men mycket vatten har runnit under broarna sedan dess. Nu börjar till och med vatten rinna in i kycklingkropparna. På så sätt blir de tyngre, och konsumenterna får ta fram en större plånbok. Men det är ändå inte det värsta och det farligaste. Det värsta är att den kvalitetsmedvetna konsumenten i vårt land är orolig för våra livsmedel. Det handlar om säkerheten kring dem. På så vis läggs mycket av det arbete som producenterna i alla led har haft med att sätta en hög kvalitetsstämpel på det vita köttet åt sidan. Vi ser att det finns regler eller att det inte finns regler. Vi har ett undantag när det gäller att importera salmonellafritt kött från Europa, och det har ministern på ett föredömligt sätt sett till att vi kommer att fortsätta att ha.

Men nu importeras det kött från alla länder där man har en låg beredningsgrad för produkten. På så sätt kringgås salmonellaundantaget, som Sverige har. Det är jag oerhört bekymrad över. Det är en av anledningarna

na till att den här debatten har kommit till stånd, och jag vet att ministern får anledning att ta upp den frågan längre fram.

I Ica-nyheter i dag är det en annons från en organisation. Det står: Fyll kycklingen med 30 % lag, alltså saltlag, så slipper du salmonellakontroll. Det är en kampanj som Svensk Fågel har dragit i gång och som jag också har fått information om på plats på ett slakteri. De vill ha ministerns stöd och att vi ser till att vi kan driva den här frågan på ett mycket aktivt sätt nere i Europa, så att konsumenterna ska känna sig trygga.

Själv är jag aktiv i en grupp, tillsammans med meddebattören Britt-Marie Lindkvist, som jobbar med säkerhetsfrågor i Sverige. Vi satt och diskuterade vilka säkerhetsfrågor som vi skulle ta upp först. Livsmedels-säkerheten hamnade faktiskt högt på den listan, inte lika högt som kärn-säkerhet och kampen mot terrorismen, men i närheten. Vi tänker tillbaka på BSE-skandalen och andra skandaler nere i Europa. Och vi är oroliga, när vi tänker på det goda arbete som har gjorts tidigare av producenterna i vårt land, för att konsumenterna ska våga att köpa de här produkterna. På så sätt kommer vi att hamna i en stor kris. Därför vill jag ställa en fråga till ministern. Ministern säger att hon ska jobba hårt. Det är bra. Men på vilket sätt kan vi se till att vi får ett ganska snabbt avancemang i den här frågan?

Anf. 7 BRITT-MARIE LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag tänkte också diskutera bland annat salmonella i kycklingkött.

Livsmedelsverket har fått i uppgift att se efter om det kan befaras finnas salmonella i det beredda kycklingköttet. Beredning innebär alltså att man sprutar i till exempel lite koksalt. Det anser inte jag är ett berett kött, eftersom man ska nå upp till ett visst gradantal – jag tror att det är 70 – för att det ska bli salmonellafritt.

I den utredning som Livsmedelsverket gjorde visade det sig att vart femte parti med importerat kryddat eller förbehandlat kött kunde innehålla salmonella. Det handlar främst om kycklingkött. 12 av 47 undersökta partier var smittade, främst de som kom från Tyskland. Men det behöver ju inte vara tyska kycklingar eller tyskt kycklingkött utan det kan mycket väl vara brasilianskt eller från Thailand. Det man anger på förpackningen är det land där man har förpackat varan, alltså står det Tyskland eller Holland. Vid en kontroll som man har gjort där har man bland annat hittat rester av nitrofurant i kycklingen. Nitrofurant är alltså antibiotika som är förbjuden, eftersom det har visat sig att den är cancerframkallande.

Vad sade då Livsmedelsverket när man hade gjort den här utredningen? Jo, man sade så här:

Beredningen är ett sätt att kringgå salmonellakontrollen, och resultatet är oroande särskilt för kycklingkött, eftersom importen av sådana beredningar är det som ökar mest.

Då kan man titta på vad som hände föregående år när det gäller kött över huvud taget. Konsumtionen ökade med 12 %. Produktionen minskade med 5 %. Men importen ökade med 142 %, och det var mestadels kycklingkött.

Prot. 2002/03:69

11 mars

Svar på
interpellationer

Man blir ju lite orolig, för när man inte gör de här kontrollerna kan man ju ha ett väldigt billigt kött, men skulle nu de som importerar själva göra de här kontrollerna av salmonella och andra detaljer blir plötsligt priset ett annat, och då får de det kanske inte sålt.

Jag tror att det är väldigt viktigt att vi skyddar våra inhemska producenter, för om importen av sådant här kött ökar får våra egna producenter lägga ned sin verksamhet. Vad händer då när det blir kris ute i Europa eller i övriga världen? Har våra hushåll då tillgång till det här?

För cirka tre veckor sedan gick en läkare, som jag tror hette Marie Young, ut i tidningarna och sade att hon var mycket oroad just för att det kycklingkött som kommer från andra länder innehåller salmonella – när det gäller Sverige är läget däremot mycket bra. Hon befarade att det skulle bli en salmonellaepidemi som kan leda till dödsfall. Med anledning av det vill jag ställa en fråga. Hur – jag vet att det är EU-regler – kan vi sätta stopp för det här? Om det inte går, vilket jag befarar, undrar jag hur vi kan informera hushållen om att de faktiskt lever ganska farligt genom att köpa det här köttet.

Anf. 8 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Vi debatterar i dag en interpellation om salmonella i framför allt importerat fågelkött. Precis som ministern konstaterar är det oerhört viktigt att vi som konsumenter kan vara trygga med det vi lägger i vår korg när vi går i affären. Det ska vara matvaror som vi vet är säkra.

Salmonella är ju inte en matförgiftning, vilken som helst, som snabbt går över, på en dag eller så. Nej, effekterna kan vara mycket allvarigare än så. Förutom att detta drabbar enskilda innebär det också en stor kostnad för samhället.

Hur är då det svenska salmonellaläget? För svensk del är det gott. Det finns generellt sett goda kunskaper i hela livsmedelskedjan, från kycklinguppfödare till slutleverantör. Som en liten del i hur det svenska salmonellaprogrammet fungerar kan jag ge ett exempel på hur det fungerar för leverantörer av kycklingar.

Efter tre veckors uppfödning tar man ett salmonellaprov på kycklingarna. Det skickas in, och man får i de allra flesta fall besked om att de är salmonellafria. Därefter gör man tre dagar före leverans till slakteriet en anmälan där man fyller i hur det här har uppfyllts, och i samband med leveransen gör man sedan också en leveransförsäkran som leverantör om att man har ett salmonellafritt material att leverera. Detta är en del av det hanteringssätt som har skapat den svenska salmonellafriheten.

På grund av att man nu utnyttjar ett hål i regelverket importeras stora mängder fågelkött som är behandlat med saltlösning, precis som vi hörde tidigare. Vi fick också exempel på hur det såg ut med procentsiffror. Trots att det inte behöver vara någon salmonellakontroll på de här partierna finns det intyg på en del av dem. I den undersökning som Livsmedelsverket gjorde visade det sig att knappt hälften av de partier som har ett intyg om att de är salmonellafria trots det är salmonellasmittade, och det är ju en fullständigt oacceptabel situation.

Förutom konsumentperspektivet, som vi har berört tidigare, handlar det om att det är en osund konkurrens för den svenska kycklingindustrin.

Om vi inte lyckas komma till rätta med problemet finns det risk för att hela fortlevnaden för kycklingbranschen är hotad. Jag hade önskat att ministern hade berört detta i sitt svar. Själva rubriken på interpellationen berör konkurrenssituationen för den svenska kycklingnäringen. Även om det inte var specificerat i att-satserna på slutet finns det ju möjlighet för ministern att i den fortsatta debatten kommentera hur man ska komma till rätta med den snedvridna konkurrensen.

Trots att stora ansträngningar har gjorts är det helt uppenbart att det inte varit tillräckligt. Jag skulle vilja lägga en anslutningsfråga till dem som tidigare har framställts här. Hur bedömer ministern möjligheterna att täta det kryphål som nu gör att man kringgår regelverket?

Anf. 9 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag var en av dem som tillsammans med Michael Hagberg var nere i Sörmland på en mycket instruktiv och givande dag och stiftade närmare bekantskap med kycklingbranschen.

Vi är alla överens om att vi ska slå vakt om den salmonellafrihet som vi har uppnått här i landet. Mot den bakgrunden känns det extra hårt när man försöker att kringgå reglerna. Det utgör ett direkt hot mot våra svenska kycklingproducenter som de facto på ett antal områden är väsentligt hårdare ansträngda än sina konkurrenter. Våra kycklingproducenter har högre kostnader än andra i EU 15. Jag behöver inte upprepa det, men det handlar om dieselskatt, energiskatt etcetera. Det är väsentligt högre kostnader än man har i de länder varifrån detta kött troligen kommer, nämligen Thailand och Asien i övrigt. Vi har dessutom hårdare djurhållningsregler i Sverige. Man får inte ha lika många kilo kyckling per kvadratmeter i Sverige som man får ha i konkurrentländerna inom Europa.

Jag hoppas att jordbruksministern använder alla de verktyg som finns i ministerns verktygslåda för att kunna se till att åtminstone denna osundhet försvinner. På s. 2 i svaret säger jordbruksministern: "Förfarandet innebär att Sverige för närvarande inte kan ställa krav på salmonellatestning. Livsmedelshandlarna kan dock själva ställa krav" och så vidare.

Jag tycker att departementet skjuter problemet ifrån sig. Min fråga är: Tänker jordbruksministern se till att man ökar antalet stickprov för att komma åt detta? Jag utgår ifrån att staten har den möjligheten.

Vi har talat om vatten. Jag läste i en artikel för ett tag sedan att vattnet också misstänks berikas med proteiner från gris och ko för att det i sin tur binder vatten ytterligare. Det står att Livsmedelsverket håller på och undersöker detta. Hur skyndsamt går detta arbete? Om man äter kyckling är det oerhört väsentligt att veta att man äter kyckling och inte får rester från vare sig gris eller ko i kycklingköttet. Jag skulle vara tacksam för ett kompletterande svar på dessa frågor.

Anf. 10 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Vi är alldeles överens om att svenska konsumenter ska ha säker mat. Vi är också överens om att det inte är acceptabelt med salmonella i till exempel kycklingkött.

Vi har varit framgångsrika i att hävda de svenska garantier som vi fick i anslutningsfördraget. Vi har till och med fått en utvidgning när det gäller malet kött av fjäderfä. Det finns ändå någonting positivt i detta.

Dilemmat är att vi har fått en ny produkt, köttberedningar, som vi ju inte riktigt kände till när vi formulerade oss i anslutningsfördraget. Det är inte acceptabelt att vi kan få in salmonella den vägen. Vi har upprepade gånger haft kontakter med kommissionen. I samband med förhandlingarna om zoonos- och hygienlagstiftningen har vi också tagit upp dessa frågor. Tyvärr har kommissionen hittills inte visat beredvillighet att gå oss till mötes. Vi har haft ett antal möten med kommissionen. Men vi ger oss inte. Detta är inte acceptabelt.

Vi har fått några data refererade från den rapport som Livsmedelsverket har lagt fram om kontroll av salmonella i köttberedningarna när det gäller kyckling. Denna rapport använder vi för närvarande. Vi använder den om en timma ungefär i ett möte med kommissionen, där vi återigen tar upp dessa frågor för att få en lösning på vårt problem. Syftet med garantierna förfelas ju om vi inte får dem heltäckande. Vi har återigen tagit upp frågan med kommissionen utifrån fakta om hur det ser ut på den svenska marknaden och de problem som svenska konsumenter möter.

Vi ska givetvis gå vidare och ha en skarp tillsyn på marknaden i Sverige. Det är Livsmedelsverkets uppdrag. Denna tillsyn fortsätter. En fråga för Livsmedelsverket är också att ha kontakt med de länder där de felaktiga intygen har utfärdats. Det är också allvarligt. Det har funnits felaktiga intyg som har sagt att produkterna har varit utan salmonella.

När det gäller frågan om branschens roll är det klart att vi ska ha en offentlig tillsyn av dessa produkter. Men just nu har vi ett problem med regelverket. Vi har inte fått kommissionens godkännande att låta köttberedningar omfattas. Då skulle det vara en möjlighet för branschen, för att också behålla sin goda relation till konsumenterna, att göra vissa kontroller.

Frågan om konsumentinformation vill jag koppla till frågan om konkurrenssituationen. Det finns givetvis möjligheter att ge en god upplysning till konsumenterna via våra myndigheter. Jag tycker också att det är väldigt viktigt att man tydliggör för svenska konsumenter att vi har detta problem och tydliggör det mervärde som finns i den svenska produktionen. På så sätt ska vi ge de svenska företagen och de svenska producenter-
na konkurrenskraft.

Anf. 11 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Vi fick en lång och ordentlig föredragning som svar på de frågor som vi ställde alldeles nyss. Det är vi tacksamma för.

Men jag kan inte låta bli att återkomma. Det är rent bedrägeri det som livsmedelsproducenterna håller på med nere i vissa länder i Europa. Man kallar det vidareförädlingsgrad när man marinerar kycklingköttet för att kringgå salmonellakontrollen. Det är rent bedrägeri mot ministerns arbete i kommissionen. Jag hör på undertonen i ministerns svar att hon tar tag i det ordentligt med kommissionen. Men jag tror att vi måste ha ett program för att kunna dra oss ur detta, ett program där man pekar på de goda exempel som har nämnts av de tre meddebattörerna om hur vi har tagit ansvar för dessa frågor i vårt land. Det är därför som vi har nått framgångar och ministern kan stå och säga att vi har fått ett undantag i Sverige och Finland om att vi inte ska vara tvungna att importera salmonellasmittat kött.

Det är bedrägeri att detta sker hos vissa producenter i vissa länder. Det är också ett stort bedrägeri att förvanska protokoll. Det är också en sak som jag vill att ministern tar med sig till Livsmedelsverket. Man måste göra en rejäl uppföljning kring hur sådant över huvud taget kan hända och på så vis understryka vikten av de produkter som produceras i Sverige. Vi ska visa att det är de som håller det goda miljötänkandet i hela produktionsledet. Det ska vara det goda exemplet i det program som jag föreslår att jordbruksministern tar upp med de övriga EU-länderna. Man brukar tala om det goda exemplets makt. Den makten tycker jag vi ska använda oss av i EU-arbetet.

Det goda exemplet är en av anledningarna till att denna debatt har kommit till stånd. Jag hoppas att det blir fler debatter. Om man ser debattintresset här kommer det också att öka ute i samhället. Nu har jordbruksministern stora möjligheter att hjälpa till med att öka livsmedelssäkerheten på detta område. Jag tror att hon kommer att klara det.

Anf. 12 BRITT-MARIE LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag är väldigt glad över ministrarnas svar och över att vi om en timme ska ta upp dessa frågor. Men om vi inte får gehör i kommissionen för vår oro för det som testen har visat, hur snabbt kan vi då egentligen få ut en bra konsumentinformation vad gäller de problem som vi står inför?

Anf. 13 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Ministern har nu i snart ett halvår varit jordbruks- och konsumentminister. Jag har försökt att lite grann få in frågorna just på konkurrenskraften för den svenska kycklingindustrin. Men i det skrivna svaret finns egentligen bara konsumentperspektivet med. Inte heller i uppföljande inlägg tycker jag att ministern berört konkurrenskraften och vad sådant kan innebära för svensk fågelindustri.

Jag tycker faktiskt att det nu är dags för ministern att sluta gömma sig bakom konsumenterna varje gång det diskuteras jordbruk här i kammaren. Jordbruket ska givetvis producera varor av bra kvalitet och till rätt pris för konsumenterna men *konsumenterna* får inte bli universalsvaret när vi diskuterar frågor som rör jordbruket.

Ser ministern att en livskraftig svensk fågelindustri är till gagn för svenska konsumenterna och för det svenska samhället? Jag tycker att det finns ett samhällsintresse i att vi kan ha en industri som står upp för djurskyddsvärden och för salmonellasäkerhet och annat som vi tidigare diskuterat här.

Anf. 14 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Också jag lyssnade noga på jordbruksministrarnas svar. I fråga om de olika pålagor där vi i Sverige låter våra brukare tyngas mer än konkurrentländerna glömde jag naturligtvis miljöbalken och de kostnaderna.

Jordbruksministern sade att det är kommissionen som är problemet och att man nu ska ta nya tag. Detta är bra.

Sedan uttryckte jordbruksministern att Livsmedelsverkets prov fortsätter och att man sedan tänker sig att branschen skulle kunna ta initiativ i detta sammanhang.

Min fråga blir då: När det gäller den tid under vilken vi lyckats få kommissionen att inta en någorlunda "svenskare" ståndpunkt tolkar jag det svar som i dag lämnats här i kammaren att Jordbruksdepartementet inte tänker intensifiera stickproven. Man tänker inte forcera fram svaret på frågan om ko eller gris ingår i det vatten som sprutas in i kycklingarna för att vattenmängden därigenom ska öka ytterligare, vilket i sin tur – såvitt jag kan se – kan vara ett problem för dem som till exempel är allergiker. Jag konstaterar att jordbruksministern nu i ett akut läge i någon mån drar sig undan ansvaret för både konsumenterna och producenterna. Detta är inte bra.

Anf. 15 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Vi har i olika sammanhang redovisat vårt arbete mot salmonella i EU – både i förhållande till andra medlemsländer och i förhållande till kommissionen. Där kan man väl säga, precis som jag inledningsvis redovisade i mitt svar, att det finns ett intresse för den svenska modellen. När vi nu arbetat med att revidera zoonos- och hygienlagstiftningen har man, kan det sägas, börjat gå i vår riktning. Men det kommer att ta en tid innan andra länder i Europa har kommit upp till vår säkerhetsnivå. Det är därför som vi behöver våra garantier. Det är också därför som vi behöver värna garantier. Vi måste även se till att de är heltäckande och inte kan kringgås, som i exemplet med köttberedningar.

Sedan har vi relationen mellan producenter, konsumenter och konkurrenskraft. Jag utgår från att näringen arbetar för att tillgodose det som konsumenterna efterfrågar på marknaden. För konsumenter är det bra med konkurrens. Konkurrens och konkurrenskraft är dock inte alltid samma sak.

Ja, jag är jordbruksminister och jag är konsumentminister. Jag gömmer mig inte bakom konsumenterna, utan jag fokuserar på en del i det som är mitt uppdrag. Jag utgår från att det inte finns någon motsats här mellan vad producenterna eftersträvar och vad konsumenterna efterfrågar.

Jag menar att vi måste vara för både import och export. Vi kan inte stänga gränserna, utan det måste finnas ett utrymme för både import och export. Men givetvis jobbar jag för säkra livsmedel, för att de regler som finns ska beaktas och för att vi också kan utveckla regelverken.

När det gäller Livsmedelsverkets roll vill jag understryka att vi har en rollfördelning mellan regering och myndigheter. Detta med tillsynsansvar och hur det ska utövas är ett uppdrag för Livsmedelsverket.

Jag fick också frågan vad vi gör om nu kommissionen inte visar intresse för att tillmötesgå de svenska kraven. Ja, möjligen finns det en yttersta utväg att återropa den så kallade skyddsklausulen i EU. I ett sådant läge stoppar man den här importen. Sedan anmäler man till kommissionen och har en process enligt ett regelverk i gång. Men det är en mycket drastisk åtgärd. Det är klart att vi vill få kommissionen att förstå vårt problem och att tillgodose våra krav.

Anf. 16 MICHAEL HAGBERG (s):

Herr talman! Tack för det fortsatta svaret så att säga, ministern!

De framgångar som ministern har nått med det malda köttet är ett steg längre jämfört med vid EU-inträdet. Detta är bra. Då förstår jag att mi-

nistern har uppmanat Livsmedelsverket att göra bredare kontroller. Det är för övrigt en av de frågor som ställts men som jag inte riktigt kunde höra svaret på.

Nästa steg, tycker jag, är att vi ska ha ett program för att tillsammans med producenterna och konsumenterna tillfredsställa dessa. De har ju samma behov av att vi får sälja svensk salmonellafri kyckling producerad med ett bra svenskt miljötankande. Intressena går hand i hand – och har gjort det under hela utvecklingsfasen sedan tio år tillbaka i tiden. Ministern har gett stora bidrag till att verifiera detta nere i Europa. Nu måste vi gå vidare, för vi behöver ett program. I det programmet måste det under den första punkten stå: Vad kan vi göra åt vidareförädlingsgraden?

I Sverige accepterar vi inte att det räcker med att kycklingköttet marinerar i salt, utan vad gäller vidareförädlingsgraden måste det finnas med ett gradtal – 70 grader; det är då som salmonelladelarna försvinner ur köttet. Det programmet bör och ska innefatta fler saker än bara vidareförädlingsgraden. Det är den fråga som jag tycker att fru minister så fort som möjligt ska ta tag i – gärna inom 45 minuter då ni ju ska fortsätta diskussionerna med ministerrådet.

Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Jag redovisade tidigare här vad vi har gjort för att övertyga våra kolleger i andra länder. Vi går vidare i den delen. Den 26 och den 27 maj kommer vi att här i Sverige ha ett seminarium om slaktkycklingar till vilket vi har bjudit in tjänstemän från de andra länderna i Europa och från kommissionen och ska berätta om den svenska modellen och försöka så att säga sälja in det svenska synsättet.

Sedan är det tyvärr så att vi inte kan jobba för nationella regler som kolliderar med EU:s regler.

Vi måste hitta våra lösningar inom ramen för det regelverk som gäller. Det är den processen vi har i gång nu: att övertyga kommissionen, att se till att vi kan definiera in köttberedningarna i de garantier som vi har för att se till att vi får ett heltäckande skydd mot salmonella och kan tillämpa vår modell – med provningar och med intyg om att bland annat kyckling inte innehåller salmonella.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2002/03:194 om fiskeriförsöksstationen i Kälarne

Anf. 18 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Håkan Larsson har frågat mig vilka åtgärder som jag kommer att vidta för att ge fiskeriförsöksstationen i Kälarne möjligheter att leva vidare och medverka till att vattenbruket i norra Sverige kan utvecklas.

Vattenbruk har en stor potential att bidra med säkra och näringsrika livsmedel och kan dessutom ge sysselsättning i olika delar av landet. Sverige har goda förutsättningar att bedriva en bred produktion av vattenbruksprodukter, och svenska vattenbruksföretag har ett högt tekniskt

Prot. 2002/03:69

11 mars

*Svar på
interpellationer*

kunnande, en miljömedvetenhet och en lyhördhet för marknadsmässiga krav och förväntningar. Vi har också i vissa fall vattenområden som med hänsyn till vattenkvaliteten är väl lämpade för vattenbruk.

Regeringen gav i regleringsbrev för år 2002 uppdrag åt Fiskeriverket att allsidigt redovisa sina bedömningar rörande fortsatt verksamhet vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne.

Fiskeriverket har funnit att potentiella framtida verksamhetsområden för försöksstationen är arbete med fiskavel ur odlings- och bevarandepunkt, utveckling av nya arter för det svenska vattenbruket, odlings-teknik och odlingsbiologi samt utveckling av ett kompetenscentrum för fiskodling och fiskevård i Norrland. Fiskeriverket har emellertid inte funnit några möjligheter till en långsiktig finansiering av den storleksordning som krävs för fortsatt drift på nuvarande verksamhetsnivå.

Svenskt vattenbruk vilar i dagsläget i mångt och mycket på ett fåtal arter, framför allt regnbåge. Det vore värdefullt att utveckla alternativa arter i svensk fiskodling och ta fram ekologiska, biologiska och ekonomiska underlag för en eller ett par nya arter. Det finns därför ett stort behov av att utveckla vattenbrukssektorn i sin helhet. Behovet gäller såväl verksamheter inom konsumtionsområdet som verksamheter med annan inriktning, till exempel utsättning.

Forskning inom det biologiska och tekniska området kommer därför att ha stor betydelse för vattenbrukets framtida utveckling. Odling av till exempel marina matfiskar är beroende av mycket forsknings- och utvecklingsarbete inom olika områden av biologin. Vid försöksstationen i Kälarne bedrivs i dag forskning och försök på framför allt fiskodlingens område. Forskningsverksamheten kring vattenbruket är viktig, och där fyller institutionen för vattenbruk vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå, en viktig funktion. De FoU-insatser som görs vid dessa institutioner har naturligtvis stor betydelse för det svenska vattenbrukets utveckling.

Vattenbruket har en stor geografisk spridning i Sverige och med minskad miljöbelastning genom modern odlingsteknik finns en potential att öka omfattningen. För att detta ska kunna ske krävs dock ytterligare insatser inom teknikutveckling, FoU och avelsverksamhet. Vattenbruket är dessutom en väsentlig del i den regionalpolitiska målsättningen att skapa en levande landsbygd och kan ge förutsättningar för vidmakthållande av en social och kommersiell service i våra glesbygdsområden.

Det är naturligtvis regeringens ambition att skapa gynnsamma förutsättningar för vattenbruket. Regeringen kommer i en kommande proposition att redovisa sin syn och lämna förslag avseende den nationella utvecklingen av det småskaliga fisket, fritidsfisket och även vattenbruket. I propositionen kommer regeringen att lägga fram förslag i syfte att främja svenskt vattenbruk. Regeringen kommer därvid att överväga vad som bör vara statens åtaganden respektive näringslivets åtaganden i utvecklingen av vattenbruket. I detta sammanhang kommer bland annat verksamheten vid Kälarne att prövas.

Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka jordbruksminister Nykvist för svaret, som jag tolkar positivt. Jordbruksministern säger i varje fall att framtiden för verksamheten i Kälarne kommer att prövas i samband med en proposit-

ion från regeringen om bland annat vattenbruket. Denna proposition kommer, som jag förstår det, senare i år. Det vore bra om ministern kunde precisera ungefär när den kommer att läggas fram.

Argumenten för fortsatt verksamhet vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne är starka. Den som läser remissvaren över Fiskeriverkets PM med den något konstiga rubriken *Fiskeriverkets allsidiga bedömningar rörande fortsatt verksamhet vid fiskeriförsöksstationen i Kälarne* kan svårigen komma till någon annan slutsats än att en nedläggning vore både felaktig och samhällsekonomiskt oansvarig.

Som jordbruksministern konstaterar i svaret har vattenbruk en stor potential att bidra med säkra och näringsrika livsmedel och dessutom ge sysselsättning i olika delar av landet. Fiskeristationen i Kälarne bedriver bland annat fiskavel och har inte minst en viktig uppgift i att utveckla matfiskodling av röding. Det handlar om en väldigt viktig utvecklingsmöjlighet för fiskerinäringen i Norrlands inland. Enligt Länsstyrelsen i Jämtland kan en tiodubbling av nuvarande produktion ske bara i detta län på kort sikt, och det skulle ge ungefär 100 årsarbetskrafter. Motsvarande utveckling kan ske också i övriga län i norr. Det skulle vara en oerhört viktig potential att ta till vara.

Sveriges lantbruksuniversitet skriver att oberoende av beslutet vad gäller Kälarnestationens framtid måste resurser anslås för avelsarbete på exempelvis röding. Slutsatsen av detta är att det knappast är någon besparing att lägga ned. Snarare är risken stor för att det blir en fördyring om inte de investeringar som gjorts i Kälarne tas till vara.

Bräcke kommun pekar på detta i sitt remissyttrande. Kommunen konstaterar att minst 30 miljoner kronor investerats de senaste decennierna och att Fiskeriverket har undertecknat ett hyresavtal för anläggningen fram till 2011. Det innebär att det faktiskt kostar mycket pengar att lägga ned anläggningen. Bräcke kommun menar vidare att Fiskeriverket och Jordbruksdepartementet måste väga in regionalpolitiska hänsyn, och det säger ministern också i sitt svar. Jag hoppas att det får ett konkret innehåll. Det finns faktiskt också ett riksdagsbeslut i den riktningen.

Jag vill understryka detta samtidigt som jag vill understryka de starka sakskalet för att fortsätta verksamheten. Fiskeriförsöksstationen i Kälarne är en direkt förutsättning för att utveckla matfiskodling i Norrlands inland. Det handlar om en framtidsbransch i dessa glesbefolkade delar av vårt land.

Vattenbrukarnas riksförbund understryker i sitt remissvar att en nedläggning i Kälarne skulle ge helt fel signaler. Föreningen reagerar starkt på att Fiskeriverket på inget sätt ger anvisningar om hur verksamheten skulle fortsätta utan gör Kälarne enbart till en ekonomisk fråga. Vidare skriver man att Kälarne är för fiskodlarna i Sverige mer än en anläggning; det är i dag förutsättningen för att forskning kan bedrivas.

Till detta ska man lägga de utvecklingsmöjligheter som fisketurismen har. Sportfisket omsätter redan i dag flermiljardbelopp i Sverige. Potentialen för framtiden är mycket stor. En stor del av fisketurismen finns just i de norra delarna av Sverige, och det är där fiskeriförsöksstationen finns. Jag hoppas därför att jordbruksministerns svar innebär att den här stationen kommer att fortsätta att finnas och får utvecklas till fromma för en positiv utveckling av vattenbruket och fisketurismen i norra Sverige.

Prot. 2002/03:69

11 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 20 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Det propositionsarbete som nu pågår inom Jordbruksdepartementet är ett uttryck för att vi tycker att det kustnära fisket, fritidsfisket och vattenbruket är viktiga frågor. Man kan också se kopplingar mellan de här olika delarna.

När det gäller vad som har sagts om vattenbruket och om framtiden har det betonats att det finns ett stort behov av forskning och utveckling. En del forskning har tidigare mer varit inriktad på ekologiska frågor, fiskarters bestånd och inte så mycket på vattenbruket, så det finns ett behov av att också få forskningsinsatser på det här området. Här pekar man från Fiskeriverkets sida på en del verksamhet som bedrivs vid Kälarne, kopplat också till SLU:s verksamhet i Umeå, och att det här är viktiga områden för framtiden.

Jag delar synen att det här har en viktig regionalpolitisk dimension. Jag delar också synen att det är en framtidsnäring som på olika sätt ska stödjas. Här är det viktigt att vi klarar ut vad som är statens roll och vad som är näringens roll. Jag menar att en sådan diskussion kan innebära att statens roll inte exakt kommer att se ut som den gör i dag i Kälarne, men att vi ändå kan säkra en verksamhet för framtiden i Kälarne.

Det som också talar för att vi kan komma fram på ett bra sätt när det gäller vattenbruket är att vi uppenbarligen har lyckats lösa en del av de miljöproblem som tidigare var förknippade med vattenbruket.

Just när det gäller relationen mellan staten och näringen får vi se till att det inte blir konkurrenssnedvridningar, för det finns också privata företag som agerar på marknaden för avel. Men jag har ingen bestämd uppfattning om exakt hur en verksamhet skulle se ut i Kälarne i framtiden. Det ska vi titta på i propositionsarbetet, och vi räknar med att kunna lägga fram en proposition i september månad.

Anf. 21 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Det är väldigt positivt att ministern konstaterar att det här är en framtidsnäring och att det kommer att behövas mycket forskning för att utveckla vattenbruket i Sverige, inte minst i norra Sveriges inland där vi har den här fiskeristationen.

Jag kan hålla med om att statens roll i Kälarne självfallet inte behöver se ut exakt som den har gjort de senaste åren. Det viktiga är att verksamheten i någon form kan fortsätta och utvecklas eftersom det finns en så stor framtidspotential just i vattenbruket, inte minst i norra Sverige.

Jag ser fram emot att propositionen som ska läggas fram kommer att innebära ett konkret förslag som innebär att fiskeriförsöksstationen i Kälarne kan leva vidare och utvecklas för framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2002/03:212 om vuxenutbildningen

Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Ulf Nilsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att stärka vuxnas rätt till gymnasieutbildning och om jag

avser att vidta några åtgärder för att garantera att vuxna också i framtiden ges en utbildning likvärdig med gymnasieskolans.

Jag vill först säga att jag delar Ulf Nilssons uppfattning om att gymnasieutbildning i dag får betraktas som en grundläggande utbildning och att de vuxna som saknar sådan ska ges möjlighet att erhålla en sådan.

I regeringens proposition *Vuxnas lärande och den framtida utvecklingen av vuxenutbildningen* (prop. 2000/01:72) redogjorde regeringen för sin syn på hur vuxnas möjligheter till gymnasieutbildning skulle stärkas. I detta sammanhang påpekade regeringen att det är svårt att lagstifta om en rättighet till gymnasieutbildning för alla vuxna, eftersom det är förenat med betydande risker och nackdelar att införa en skyldighets- och rättighetslagstiftning. Det är uppenbart att en exakt angiven nivå eller volym riskerar att bli ett tak för kommunens åtagande i förhållande till den enskilde. I stället menade regeringen i sitt förslag att den enskildes möjlighet till stöd för det lärande som han eller hon behöver och efterfrågar bättre tillgodoses genom att staten ställer krav på kommunerna att utveckla en infrastruktur för vuxnas lärande. Jag ser i dagsläget ingen anledning att ompröva denna ståndpunkt.

Regeringen har under 2002 erbjudit kommunerna att söka särskilda medel motsvarande 350 miljoner kronor för att utveckla sin infrastruktur för vuxnas lärande. Arbetet med en infrastruktur pågår för närvarande ute i kommunerna – ett arbete som syftar till att erbjuda vuxna det stöd som de behöver för sitt lärande. Under 2003 kan kommunerna dessutom ansöka om utvecklingsbidrag för uppbyggnaden av lokala lärcentrum. Bidraget uppgår totalt till 20 miljoner kronor och aviserades i den regionalpolitiska propositionen *En politik för tillväxt och livskraft i hela landet* (2001/02:4).

När det gäller frågan om gymnasieutbildning för vuxna ska vara likvärdig med den för ungdomar så är detta fullständigt självklart. Målen ska vara desamma för vuxna som för ungdomar. Däremot kan vägen dit se olika ut. Detta redogjordes för redan 2001 i regeringens proposition om vuxnas lärande och den framtida utvecklingen av vuxenutbildningen.

Denna fråga betonas också i departementsskrivelsen *Stöd för vuxnas lärande. Förslag till lag* (Ds 2002:66). Där framgår att det inte är aktuellt att ta bort några möjligheter för vuxna utan att tvärtom bredda möjligheterna. Det är av det skälet som termen ”stöd för vuxnas lärande” föreslås ersätta ”utbildning”.

Begreppet signalerar att det är den enskilde som ska stödjas i sitt lärande. Termen används redan i dag i den nya förordningen (2002:1012) om kommunal vuxenutbildning. Stödet kan se olika ut beroende på bland annat hur individen bäst tillägnar sig kunskap, livssituationen och på vilken nivå personen befinner sig.

En del kommer även fortsättningsvis att föredra skollika förhållanden, medan andra kanske föredrar självstudier med handledning eller distansstudier via Internet. Det centrala är att individen får det stöd för sitt lärande som han eller hon önskar.

Sammantaget innebär det att det inte finns några planer på att försämra gymnasieutbildningen för vuxenstuderande. Tvärtom kommer möjligheterna till en individanpassad gymnasieutbildning att förbättras. De närmare ställningstagandena kommer att göras efter det att remissyttrandena över skrivelsen *Stöd för vuxnas lärande. Förslag till lag* inkom-

mit. Skrivelsen har remitterats tillsammans med Skollagskommitténs betänkande.

Anf. 23 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet Hallengren för svaret. Det är positivt att svaret kommer så snabbt. Frågorna om vuxnas möjlighet till utbildning blir ju viktigare och viktigare.

Även om utbildningsfrågor har diskuterats väldigt flitigt de senaste åren, har vuxenutbildningen kommit lite grann i skymundan i skoldebatten. För Folkpartiet är vuxenutbildningen dock väldigt viktig. Den som inte klarar utbildningen i ungdomsskolan ska ha rätt att ta igen det i vuxenutbildningen. I vuxenutbildningen finns det också studerande som visserligen klarat av en utbildning men som behöver komplettera för att till exempel kunna läsa på högskolan.

Herr talman! Jag tog i min interpellation upp två frågor: Varför har inte vuxna rätt till gymnasieutbildning utan bara till grundskoleutbildning? Kommer inte de senaste förslagen från Utbildningsdepartementet att göra vuxenutbildningen sämre?

Frågan om kvaliteten på vuxenutbildningen ställde jag på grund av att det finns en promemoria och rapport från Lena Hallengrens utbildningsdepartement. Rapporten genomsyras av en nedvärdering av utbildning och lärarprofession. Det slås fast att det som är fel med dagens regler är att reglerna "synes utgå från en verksamhet i skollika former". Och man säger att "eleven kommer till skolan på bestämda, schemalagda tider". Man vill inte ens använda ordet utbildning i texten, utan byter ut det mot "stöd till vuxnas lärande eftersom det på ett bättre sätt speglar verksamhetens innehåll", säger man. Det här språkbruket är enligt min mening ett hån mot den unika roll som lärarna i vuxenutbildningen spelar. Naturligtvis ska vuxenutbildningen anamma en massa nya tekniska lösningar med distansutbildningar och så vidare, men den här arbetsgruppen verkar ju vilja kasta ut allt som har med lärare och undervisning att göra. Ingenstans sägs det att lärarinsatser är viktiga, till exempel.

Jag ställer mig frågan: Vad är det egentligen för fel med att ärligt säga att vuxna går i skolan? Är det inte det man vill göra om man har missat skolan? En vuxen person, om hon så är 20, 30 eller 50 år, som missat gymnasiet vill ju ha just en gymnasieutbildning och inte något rörigt åtgärdsprogram som ingen människa vet vad det står för.

När man är ung och har gått ut gymnasiet brukar man säga att man har tagit studenten. Jag tror att en 30-åring som börjar plugga också vill kunna säga att han eller hon har tagit studenten.

När det gäller den andra frågan, om rätten till gymnasial vuxenutbildning, förstår jag inte riktigt ministrarnas svar. Folkpartiet har ju länge föreslagit att alla vuxna ska ha rätt att komplettera till godkända betyg från gymnasieskolan. I dag har man alltså bara den rätt till vuxenutbildning som motsvarar grundskolan. Det kan vara en väldigt orättvisa beroende på vilken kommun en person bor i.

De allra flesta människor i dag behöver ju någon form av gymnasieutbildning för sitt arbete eller för fortsatta studier. Att regeringen säger nej till en självklar rätt att komplettera gymnasienivån som vuxen är särskilt märkligt med tanke på att Kunskapslyftskommittén, där jag själv

deltog, i total politisk enighet föreslog att man skulle skriva in en sådan rättighet.

Ministern säger att detta kan bli ett tak, så att kommunen inte gör mer. Då blir ju motfrågan: Varför ska en person ha rätt till grundskoleutbildning men inte till gymnasieutbildning? Statsrådet borde svara på varför lagen är motiverad i det ena fallet men inte i det andra.

Jag har sett många exempel där en kommun godkänner gymnasieutbildning medan en annan säger nej. Det framstår som väldigt orättvist. Så avslutningsvis vill jag nog höra skarpare argument mot Folkpartiets förslag att skapa en tydlig rätt till utbildning oavsett kommun.

Anf. 24 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Vi har satsat 42 miljarder på ett kunskapslyft under fem års tid. Det gav 800 000 människor möjlighet till just det som Ulf Nilsson här berör, nämligen att skaffa sig utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå. Det är en satsning som är avslutad, men ett arbete som fortsätter. Det finns fortfarande en statlig satsning som motsvarar ungefär 46 000 platser. I samtliga kommuner bedrivs i dag en vuxenutbildning som omfattar grundskola men också gymnasieutbildning.

Det har också nyligen införts ett rekryteringsbidrag med syfte att nå olika grupper, till exempel just de som kanske inte är mest motiverade och de som, herr talman, kanske inte alltid behöver utbildningen allra bäst. Det är inte säkert att de som inte lyckades i skolan, de som har en negativ upplevelse av skolan sedan tidigare, söker sig till skolliknande förhållanden. Det är inte alldeles säkert att man vill komma tillbaka till samma situation som man en gång befann sig i, där man kände att det inte riktigt var så man ville lära.

Jag skulle nog vilja säga att Ulf Nilsson har läst den här promemorian från departementet ungefär som fan läser Bibeln. Det måste jag säga. Man kan ju välja att läsa om stöd och om vuxnas lärande och tänka sig att skolliknande förhållanden försvinner, att utbildning försvinner, att lärarnas roll minimeras. Så läser inte jag den här promemorian. Jag läser den på så vis att den innebär att vuxna faktiskt får ökade möjligheter, som innebär att lärande är någonting bredare, vidare. För mig är det någonting mer än skolliknande förhållanden.

För mig finns detta kvar i lärandet för vuxna, men det breddas med möjligheter att läsa på kvällar, i studiecirklar, att läsa på sin arbetsplats, att läsa på distans, att läsa via lärcentrum. Det finns många andra sätt att lära. Jag tycker inte att vi ska säga att något är bättre eller sämre än något annat, men vi måste erkänna att människor är olika, att vi lär på olika sätt. Då tycker jag inte att vi ska säga att det ena sättet är det ultimata.

När det handlar om detta att det finns en rättighet att få gymnasieutbildning som också skulle kunna upplevas som ett tak så kan jag hålla med om att det skulle kunna låta konstigt. Men då ska man tänka på att alla som läser på gymnasiet, eller på gymnasial nivå, inte helt saknar gymnasieutbildning. De kan ha gymnasieutbildning i dag, men man behöver behörighetskomplettera. Man behöver kompletteringsutbildning. Man behöver kanske repetitionsstudier. Man har redan betyget och intyget från både grundskola och gymnasium men man kan behöva repetera innan man börjar högskolan.

Prot. 2002/03:69

11 mars

Svar på
interpellationer

Man kanske behöver byta inriktning. Man kanske läste Bygg- och anläggning men vill läsa in Teknisk. Då har man enligt definitionen redan gymnasieutbildning, och det är väldigt svårt att definiera vilka möjligheter man ska ha. Hur länge kan man gå på gymnasiet och vad är det egentligen kommunen ska erbjuda? I dag säger vi att kommunen ska erbjuda en infrastruktur som ger alla vuxna möjlighet och stöd i deras lärande.

Folkpartiet har ju ett förslag som handlar om att man faktiskt ska halvera stödet till kommunerna vad gäller vuxenutbildningen. Det vore intressant, herr talman, om Ulf Nilsson kunde utveckla lite grann hur många fler vuxna som får del av gymnasieutbildningen med hälften så många platser.

Anf. 25 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Vi har haft olika budgetalternativ när det gäller vuxenutbildning, och det intressanta är att om man gör en statistik över riksdagens utbildningsbudgetar så har regeringen normalt sett hamnat på Folkpartiets nivå något år senare. Det beror helt enkelt på att vi satsar på utbildning, men vi tycker inte att man ska blanda ihop arbetsmarknadsåtgärder och arbetsmarknadsutbildning med annan utbildning. Enligt min åsikt ska vuxenutbildning vara just det som namnet ännu så länge anger, nämligen utbildning.

Skollagskommittén har ju en bra definition av vad undervisning är. De säger: "Sådana målbestämda processer som under lärares ledning syftar till inhämtande av kunskaper och värden". Det är naturligtvis de processerna som ska utgöra grundbulten också i vuxenutbildningen. Det är mötet med läraren som är det allra viktigaste i elevens lärandeprocess. En dator kan aldrig ersätta undervisning.

Vuxenutbildningen ska präglas av positiva och höga förväntningar på eleverna, och också av krav på eleverna. Man ska kunna kräva att de kommer på de tider då man anordnar utbildningen precis som vi gör inom högskolan och på andra kurser. Och den är lika viktig oavsett ålder. På universitet har till exempel en termins studier samma värde oavsett om studenten är 60 år eller 30 år, och så ska det naturligtvis vara också om man jämför vuxenutbildningen med gymnasieutbildningen även om pedagogiken kan se lite olika ut.

Regeringen har vid ett flertal tillfällen manifesterat en oförmåga att hålla isär arbetsmarknadspolitik och utbildning, och just kunskapslyftet var enligt min mening ett exempel på det. Den växte med ett jättelikt antal platser, och helt uppenbart blev kvaliteten lidande. Antalet lärare med behörighet sjönk. Grupperna blev större. Många av de elever som kom in i utbildningen, naturligtvis inte alla men många, var uppenbart inte så motiverade att studera.

I dag är det här avvecklat, men regeringen har fortfarande, bland annat genom studiefinansieringssystemet, hållit fast vid att de som har haft en fot inne på arbetsmarknaden ska gynnas framför andra. Möjligheten att få tillägglån i studiestödssystemet är till exempel kopplat till vilken inkomst eller a-kassa man har haft tidigare. Är man över 25 år kan man få ett rekryteringsbidrag och till och med slippa låna pengar om kommunen anser att personen riskerar att bli arbetslös. Har man haft arbete och hög inkomst blir det här bidraget ännu större.

Allt det här är exempel på att utbildning och sysselsättningsåtgärder blandas samman. Jag tycker att studiefinansiering till frivilliga studier inte i första hand ska grundas på vilken arbetsmarknadssituation man befinner sig i. Grundprincipen, en blandning av bidrag och lån, ska vara lika för alla. Sedan behövs det tilläggs lån och bättre villkor för till exempel föräldrar. Ensamstående mammor får ofta hoppa av vuxenutbildningen för att de lever i en pressad situation.

Det behövs naturligtvis arbetsmarknadspolitik, och den kan se ut på olika sätt. Jag tycker också att det kan vara mycket motiverat att utbilda människor förmånligt i bristyrken och så vidare och att arbetslösa som accepterar en viss utbildning ska få ekonomiskt stöd för det. Men det är en väldigt skillnad om människor läser utifrån ett individuellt val, som man gör till exempel på komvux. Då är det inte kommunens eller någon nämnds sak att avgöra om det är befogat att just *den* människan ska läsa eller inte. Då är det bra med grundläggande, enkla och rättvisa principer.

En sådan princip är den som Kunskapslyftskommittén föreslog en gång för ett par år sedan, att den som inte har skaffat sig en gymnasieutbildning i ungdomen ska ha rätt att ta ut en som vuxen. Den som inte har skaffat sig högskolebehörighet, även om man har en gymnasieutbildning, ska ha rätt att komplettera. Då är en annan enkel princip att det ska vara samma kvalitet på den utbildningen som det är i ungdomsskolan.

Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Om jag ska börja med det som Ulf Nilsson började med så menade han lite ironiskt att året efter att Folkpartiet har lagt fram sin budget brukar regeringen närma sig den. Men jag kan garantera Ulf Nilsson att vi inte kommer att halvera stödet till vuxenutbildningen nästa år även om Folkpartiet lägger fram sådana förslag.

Jag tror att vuxenutbildningen är viktig. Jag tror att den spelar en extra viktig roll i ett samhälle som ser ut som det i dag, som bygger på kunskap. Vi vet att de människor som har kunskap också har makt och möjlighet att förändra sin egen vardag. De har möjlighet att välja yrke på ett helt annat sätt. Man är inte lika bunden till ett företag. Vi vet också hur det har sett ut de senaste åren med en hög arbetslöshet.

Jag kan inte svara på om någon av de 800 000 människor som har fått möjlighet att läsa in grundskola och gymnasiekompetens har varit omotiverad, och jag har också svårt att tänka mig att Ulf Nilsson kan göra det. Däremot är jag ganska övertygad om att det stora flertalet av dem har fått växa med kunskap och har fått andra möjligheter och står bättre rustade och kan söka många fler jobb. Och förhoppningsvis jobbar många av dem också med någonting som de trivs med och som ger dem ökade möjligheter till inflytande på sitt arbete.

Jag har en väldigt positiv syn på Kunskapslyftet. Det var en kombination av en arbetsmarknadspolitisk åtgärd och av vuxenutbildning på ett bra sätt tycker jag i en tid då vi hade en hög arbetslöshet. Nu har vi inte den arbetsmarknadssituationen längre, och därför kan vi också styra om vuxenutbildningen så att det handlar om just alla vuxnas lärande. Då tror inte jag att alla vuxna vill lära likadant. Jag tror inte att alla vill ha så kallade skollika miljöer och förhållanden. Men jag tror att det finns de som vill ha det. Och de ska få möjlighet att ha det. Den mer traditionella utbildningsformen finns i de allra flesta kommuner, för att inte säga alla.

Men när det gäller att utveckla andra metoder och att jobba mer flexibelt, att erbjuda distansutbildning och möjlighet att studera på andra tider som passar en själv bäst och där man lägger upp sina egna scheman och där lärarna finns som ett stöd och en mentor för dem som vill och behöver det, vilket många gör, behöver det inte tolkas som att lärarnas roll på något sätt är utspelad. Så ser inte jag det.

Jag själv lär mig mycket i många sammanhang som inte är lärarledda. Och jag tror att Ulf Nilsson och många fler också gör det. Dessa situationer tycker jag att vi ska understödja. Vi ska också värdera dem och se också dessa situationer som ett lärande.

Jag vill återigen ställa en fråga till Ulf Nilsson om han tror att 700 miljoner kronor och hälften så många vuxenutbildningsplatser inte påverkar vuxnas möjligheter att få del av utbildning.

När man minskar anslagen till Nationellt centrum för flexibelt lärande med 30 miljoner kronor, påverkar det inte människors möjlighet att få studera såsom de själva vill, på de villkor som de själva vill ha och på de platser och vid de tidpunkter som passar allra bäst?

Frågan om villkoren för de studerande är ännu en fråga som är intressant. Jag tycker att rekryteringsbidraget är ett mycket bra verktyg för kommunerna att använda, att det inte är tillåtet att luta sig tillbaka och tänka att de som vill studera väl får komma till komvux eller till någon annan utbildningsanordnare. Kommunens och samhällets uppgift är större än så. Om människor som inte själva tror att de ska kunna studera, som inte har sett komvux och vuxenutbildning som en möjlighet för dem, som har haft negativa erfarenheter av skolan och som kanske inte har vågat ta detta steg ska börja på grundläggande vuxenutbildning, fortsätta på gymnasial utbildning och kanske fortsätta till KY eller till högskolan är vägen lång. Då behövs det ett rekryteringsbidrag som innebär att de faktiskt vågar ta detta steg. Det är en studieform som jag önskar att alla som har ett behov av det också får möjlighet att faktiskt använda sig av.

Barntillägg är också något som regeringen avser att återkomma med under mandatperioden och som jag delar Ulf Nilssons uppfattning om.

Men det vore intressant för oss alla att få höra lite grann om hur halveringen av antalet studieplatser kan leda till fler människor i vuxenutbildning.

Anf. 27 ULF NILSSON (fp):

Herr talman! Under de senaste fyra åren som jag har varit med och jobbat med våra alternativa utbildningsbudgetar har vi räknat med en lägre siffra när det gäller antalet platser. Extra vuxenutbildningsplatser finns ju redan i basverksamheten i kommunerna. Där har regeringen ett eller två år senare hela tiden hamnat på samma nivå. Förslaget i årets budget överensstämmer ungefär med det som vi föreslog något år tidigare. Det har också visat sig att man på slutet inte kunde fylla platserna i Kunskapslyftet. Efterfrågan minskade i takt med att arbetsmarknaden blev bättre.

Sedan har vi det paradoxala att trots att vi har ett sådant överbud av platser är det fortfarande människor i vissa kommuner som är motiverade att studera men som ändå inte får plats därför att kommunen säger nej till gymnasieutbildning.

Avslutningsvis ska jag säga något om innehållet. Man kan fråga sig varför man i en departementsrapport ägnar så mycket tid till att hitta på nya ord och nya formuleringar för saker och ting när det viktigaste trots allt är innehållet. Jag tror också att distansutbildning och så vidare kan vara väldigt bra. Men jag tror faktiskt att den utbildningen är bäst för studievana människor. De som börjar studera efter många års uppehåll och dåliga grundkunskaper behöver verkligen skolliknande undervisning med lärarledd undervisning och mycket stöd i sin utbildningsvardag.

Jag kan ge massor av exempel. Det finns alltså ett mönster här att sudda ut gränserna mellan olika typer av utbildningar och skolformer. Jag kan inte låta bli att se det lite komiska i att vi har en skollagskommitté som föreslår att barnen numera ska kallas elever från ett års ålder i förskolan. Men samtidigt får man inte säga att vuxna går i utbildning. Varför håller man på med detta meningslösa trollande med orden?

I rapporten står det: "Enskildas lärande ska stödjas när och där det äger rum." Skolan kommer inte att vara urskiljbar. Jag tycker att detta är en väldigt otydlig, konturlös för att inte säga flummig vuxenutbildning som det tonar fram en bild av i denna arbetsgrupps förslag.

Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Under Kunskapslyftet 1998–2002 fanns det runt 100 000 platser. Det är helt korrekt att de varierade lite grann upp och ned. Jag säger också att det var en kombination av arbetsmarknadspolitik och utbildning, vilket jag tycker är en alldeles ypperlig kombination, om jag får säga det själv. Det håller också väldigt många vuxenutbildare och väldigt många av dem som gick utbildningen med om därför att det fanns ett behov av att stå bättre rustad när konjunkturen vände. 800 000 människor fick möjlighet att göra det. Jag tycker att det var någonting som vi i Sverige ska vara väldigt stolta över. Jag tror att det saknar motstycke inte bara i Europa.

Jag ska återgå lite grann till den promemoria som har tagits fram på departementet. Vi hörde Ulf Nilsson tala om och lite grann ifrågasätta att man håller på med det meningslösa vändandet och vridandet av ord och ägnar så mycket tid åt det. Man kan fundera på varför man gör det i interpellationsdebatter och i andra sammanhang om orden inte är så viktiga. Jag tycker att ord är väldigt viktiga.

Jag håller med om och känner själv att ordet "stöd" till vuxnas lärande är någonting som leder fel. Jag tycker att det är tråkigt att börja diskussionen i många sammanhang med att beskriva ordet "stöd". För mig är det inte det som man alltid tänker på med stöd. Men jag är medveten om att ord sätter sig och att man också redan har en viss association till det.

Men när det gäller ordet "lärande" är jag inte beredd att göra samma reträtt därför att jag tycker att ordet "lärande" talar om att det är något mycket mer. Och jag är inte beredd att sätta mig över vare sig elever eller pedagoger, lärare, och tala om på vilket sätt man ska lära bäst. Jag tror inte att vare sig jag själv, Ulf Nilsson eller någon annan är bäst på att göra det, utan det ska finnas flexibel utbildning som ger möjlighet för den enskilde att lära sig på det sätt, i de former och på de platser som passar allra bäst. Skolan kanske inte längre är urskiljbar, refererade Ulf Nilsson tidigare. Det beror på att det kan ske ett lärande på arbetsplatsen,

i hemmet, på lärcentrum och på väldigt många andra ställen som vi traditionellt sett kanske inte betraktar som skollika miljöer. Men vem vet, om 10–15 år kanske det inbegrips i beteckningen ”skollika förhållanden”.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2002/03:FPM47 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläpp av flyktiga organiska föreningar förorsakade av användning av organiska lösningsmedel i färger och lacker och om ändring av direktiv 1999/13/EG *KOM(2002)750* till miljö och jordbruksutskottet
2002/03:FPM48 Entreprenörskap i Europa *KOM(2003)27* till näringsutskottet

10 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2002/03:44 till arbetsmarknadsutskottet

Motioner
2002/03:L5–L11 till lagutskottet
2002/03:U2 till utrikesutskottet

11 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2002/03:FiU24
Justitieutskottets betänkanden 2002/03:JuU5–JuU7
Bostadsutskottets betänkande 2002/03:BoU4

12 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2002/03:52 Det internationella fördraget om växtgenetiska resurser för livsmedel och jordbruk
2002/03:57 Effektivare pantbrevshantering m.m.
2002/03:61 Vissa socialförsäkringsfrågor

Skrivelser

2002/03:81 Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. andra halvåret 2001 och under år 2002

2002/03:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2001 och under år 2002

Prot. 2002/03:69
11 mars

Motioner

med anledning av skr. 2002/03:48 Vissa frågor om Försvarsmaktens anpassningsförmåga

2002/03:Fö2 av Allan Widman m.fl. (fp)

med anledning av skr. 2002/03:51 Redogörelse för en överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet om vissa ersättningar till hälso- och sjukvården för år 2003

2002/03:So39 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)

2002/03:So40 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp, c)

med anledning av prop. 2002/03:53 Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m.

2002/03:So41 av Maria Hassan (s)

2002/03:So42 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m)

2002/03:So43 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp)

2002/03:So44 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd)

2002/03:So45 av Kenneth Johansson m.fl. (c)

13 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 10 mars

2002/03:224 av *Lars Ångström* (mp) till utrikesminister Anna Lindh

Gemensamma operationer och tolkningen av Ottawakonventionen

2002/03:225 av *Lotta N Hedström* (mp) till näringsminister Leif Pagrotsky

GATS

2002/03:226 av förste vice talmannen *Per Westerberg* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Kommunal ersättning till friskolor

2002/03:227 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Perioden efter doktorsexamen

2002/03:228 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Mona Sahlin

Idrottskonto

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 10 mars

2002/03:647 av *Owe Hellberg* (v) till miljöminister Lena Sommestad
Myggbekämpning i Österfärnebo

2002/03:648 av *Lena Ek* (c) till utbildningsminister Thomas Östros
Hållbar utveckling i högskoleutbildningen

den 11 mars

2002/03:649 av *Helena Bargholtz* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Kvinnor i brandförsvaret

2002/03:650 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Miljöaktivisten Farid Tukhbatullin

2002/03:651 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist
Finansiell samordning

2002/03:652 av *Sonja Fransson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Tandsköterskor för framtidens vård och behandling

2002/03:653 av *Sonja Fransson* (s) till socialminister Lars Engqvist
Tryggt boende för äldre

2002/03:654 av *Claes Västerteg* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Växtkraft mål 3

2002/03:655 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros
Utbildning av tandsköterskor

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 7 mars

2002/03:581 av *Börje Vestlund* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Svenska ambassadernas rapporter om mänskliga rättigheter

2002/03:587 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Jan O Karlsson
Migrationsverkets handläggningstider

2002/03:592 av *Rossana Dinamarca* (v) till justitieminister Thomas Bodström
Colombia

2002/03:593 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Jan O Karlsson
Nedsatt dagersättning till asylsökande från norra Irak

Prot. 2002/03:69
11 mars

Svaren 2002/03:581 och 592 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

Svaren 2002/03:587 och 593 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

16 § Kammaren åtskildes kl. 15.29.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om val av Riksrevisionens styrelse	1
3 § Meddelande om frågestund	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
5 § Svar på interpellation 2002/03:196 om	
Våldsskildringsrådets rapport.....	2
Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	2
Anf. 2 KERSTIN LUNDGREN (c)	3
Anf. 3 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	4
Anf. 4 KERSTIN LUNDGREN (c)	5
6 § Svar på interpellation 2002/03:182 om	
konkurrensvillkoren för kycklingindustrin.....	5
Anf. 5 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	5
Anf. 6 MICHAEL HAGBERG (s).....	6
Anf. 7 BRITT-MARIE LINDKVIST (s).....	7
Anf. 8 JAN ANDERSSON (c).....	8
Anf. 9 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	9
Anf. 10 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	9
Anf. 11 MICHAEL HAGBERG (s).....	10
Anf. 12 BRITT-MARIE LINDKVIST (s).....	11
Anf. 13 JAN ANDERSSON (c).....	11
Anf. 14 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	11
Anf. 15 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	12
Anf. 16 MICHAEL HAGBERG (s).....	12
Anf. 17 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	13
7 § Svar på interpellation 2002/03:194 om	
fiskeriförsöksstationen i Kälarne	13
Anf. 18 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	13
Anf. 19 HÅKAN LARSSON (c).....	14
Anf. 20 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN	
NYKVIST (s).....	16
Anf. 21 HÅKAN LARSSON (c).....	16
8 § Svar på interpellation 2002/03:212 om vuxenutbildningen	16
Anf. 22 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	16
Anf. 23 ULF NILSSON (fp)	18
Anf. 24 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	19
Anf. 25 ULF NILSSON (fp)	20
Anf. 26 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	21
Anf. 27 ULF NILSSON (fp)	22
Anf. 28 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	23

9 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från	
 Europeiska kommissionen.....	24
10 § Hänvisning av ärenden till utskott	24
11 § Förnyad bordläggning.....	24
12 § Bordläggning.....	24
13 § Anmälan om interpellationer.....	25
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	26
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	26
16 § Kammaren åtskildes kl. 15.29.....	27

Prot. 2002/03:69

11 mars
